

ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ЕКОНОМІЧНУ ТА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Єрмоленко О. А., канд. екон. наук, доцент, Пешкова О. С., магістр, Український державний університет залізничного транспорту

Економічна безпека країни визначається шляхом аналізу рівня розвитку національної економіки та її конкурентоспроможності на світових ринках. Прагнення до безпеки так само природно, як і боротьба за виживання.

Безумовно, однією з основних потреб підприємства є його потреба у безпеці. Маслоу зазначає, що потреба визначається, як стан людської особистості, соціальної групи чи суспільства загалом, яке висловлює потребу у чомусь і залежить від об'єктивних умов життя. Потреби є рушійною силою діяльності людей. При порівнянні людей і підприємств відповідно до ранжування потреб Маслоу можна стверджувати, що потреба у безпеці підприємства також знаходиться на другому рівні ієрархії потреб Маслоу і є основою для реалізації потреб вищого рівня [1].

Стан показників економічної безпеки підприємства перебуває у прямій залежності від здатності керівництва та фахівців підприємства уникати та заздалегідь запобігати можливим небезпекам та загрозам, а також справлятися та усувати негативні наслідки від можливих загроз. Всі чинники, що впливають на стан економічної безпеки підприємства діляться на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх чинників відносяться: загальноекономічні (зростання інфляції та безробіття, зниження обсягу національного доходу та рівня доходів населення, нестабільність законодавства та податкової системи), ринкові (зниження обсягу внутрішнього ринку та активності фондового ринку, посилення монополізації ринку, нестабільність валютного ринку) та інші (політична нестабільність, стихійні лиха, негативні демографічні тенденції).

Зовнішнє середовище зумовлює виникнення небезпек, які впливають на стан економічної безпеки підприємства. Слід зазначити, що їхня дія може як погіршувати стан показників економічної безпеки суб'єкта господарювання, так і навпаки позначатися сприятливим чином.

По-перше значний вплив зовнішніх факторів має ситуація, у якій на даний момент перебуває економіка країни. У період кризи: відбувається зменшення обсягів реалізації продукції; знижуються вкладення коштів у товарні запаси, через що ще більше падає обсяг продажів; з економічною безпекою підприємства тісно пов'язаний обсяг платоспроможного попиту населення, оскільки зростання обсягу попиту є стимулом до збільшення обсягів та отримання більших прибутків.

Перелічені обставини призводять до погіршення фінансової стійкості підприємства, яка проявляється у зниженні платоспроможності, і ліквідності підприємства, і негативно позначається лише на рівні економічної безпеки підприємства.

По-друге різні законодавчо-правові акти в галузі оподаткування, зокрема щодо зниження податкових ставок, застосування податкових канікул та

спеціальних податкових режимів, сприяють розвитку як економіки країни в цілому, так і окремих підприємств і показники економічної безпеки зростають. Протилежна тенденція, як правило, спостерігається при посиленні податкових умов, які накладають обмеження на виробничу діяльність підприємств.

Крім того, істотний вплив на фінансову безпеку має інфляція, яка знецінює активи підприємства та майбутні надходження коштів, і при цьому виникає неможливість зберегти капітал та примножити його для подальших інвестицій, і це все це тягне до зниження економічної безпеки [2].

До внутрішніх чинників відносяться: операційні (неефективна структура поточних витрат, недостатній рівень використання основних засобів, недиверсифікований асортимент продукції), інвестиційні (неефективний фондовий портфель та інвестиційний менеджмент, невиконання запланованих обсягів прибутку за реалізованими проектами).

Щодо впливу внутрішніх факторів на стан показників економічної безпеки відбувається, то тут треба зазначити що по-перше рівень оснащеності обладнання, а також застосування новітніх технологій і матеріалів дозволяють скоротити собівартість виробленого продукту і забезпечити зростання показників прибутку, внаслідок цього рівень фінансової стійкості підвищується, а використання застарілих технологій, навпаки, знижують рентабельність виробництва і негативно відбивають на економічну безпеку.

По-друге організація виробничого процесу, зокрема, на виробничий процес може вплинути некоректний вибір постачальників: встановлення ділових зв'язків з недобросовісними контрагентами через порушення ними договірних зобов'язань може привести до зриву виробничого процесу, через завдання суттєвих економічних збитків, що, негативно позначиться на рівні безпеки.

Очевидно, що успіх підприємства залежить від ступеня захищеності її фінансів. До чинників від яких залежить якість діяльності підприємства виступають фінансові кризи на мікрорівні або макрорівні, ситуація у певному сегменті ринку, ступінь сумлінності партнерів. Управління фінансовими ресурсами в сучасних умовах набуває все більшої значущості для підприємств, тому що від правильного управління фінансовими ресурсами, тобто забезпечення належного рівня фінансової безпеки, залежить ступінь її економічної безпеки.

Кожне підприємство повинно діяти на ринку так, щоб забезпечити стійке зростання, стабільність результатів, запобігти перевитраті коштів, правильно оцінити загрози, вчасно скоригувати план та досягти поставлених цілей відповідно до стратегії підприємства. Наявність правильної стратегії та коректна діяльність відповідно до цієї стратегії ведуть підприємство до стійкості та фінансової безпеки.

В сучасному світі фінанси виступають найважливішим елементом економічних процесів, і вже є не посередником у розширеному відтворенні, а виступають вже в його основну ланку. При цьому сутність фінансової безпеки у цьому визначається як частина системи економічної безпеки.

В цих умовах, для забезпечення та підтримки сталого зростання підприємства, а також для формування позитивних результатів фінансової діяльності на підприємстві повинна бути ефективна система фінансової безпеки, яка забезпечує захист підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Таким чином, фінансову безпеку можна охарактеризувати, як певний фінансовий стан підприємства, який уможливує протистояння існуючим і новим загрозам, за рахунок безперервного моніторингу і діагностики небезпек, а також комплексу превентивних і контрольних заходів [3].

При цьому, головною метою фінансової безпеки підприємства виступає управління сукупністю фінансових ризиків з метою їх ліквідації та згладжування несприятливих результатів. Досягнення цієї мети забезпечується за рахунок створення умов для: цілеспрямованого розвитку підприємства; підтримки темпів зростання операційної діяльності; підтримки стабільної конкурентоспроможності підприємства; впровадження інноваційних оновлень основних виробничих фондів; підтримки платоспроможності та фінансової стійкості; ведення ефективної діяльності.

Слід також зазначити, що виступає об'єктом та суб'єктом фінансової безпеки, які тісно взаємопов'язані між собою. Об'єктом системи виступає стабільний фінансовий стан підприємства у поточній та довгостроковій перспективі. При цьому об'єктами захисту в системі забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання виступають фінансові ресурси, а саме власні, залучені та позикові.

Суб'єкти системи фінансової безпеки має більш складний характер і поділяються на зовнішні та внутрішні. Зовнішні суб'єкти (органи судової, законодавчої та виконавчої влади) створюють законодавчу основу функціонування, контролюють її виконання та забезпечують фінансову безпеку всіх учасників підприємницької діяльності. Внутрішні суб'єкти (працівники служби безпеки підприємства, запрошені працівники зі спеціальних фірм) провадять діяльність із захисту фінансової безпеки конкретного підприємства або надають послуги із захисту підприємницької діяльності.

Крім того, для успішної діяльності на підприємстві повинен бути відділ фінансової чи економічної безпеки, який зобов'язаний захищати та підтримувати фінансову діяльність підприємства та уникати різних загроз від зовнішнього та внутрішнього середовища. Коло завдань даного відділу: діагностика зовнішніх та внутрішніх загроз та нейтралізація цих загроз; захист підприємства в умовах кризи; захист інформації та збереження комерційної таємниці; пошук ефективних методів найму, контролю діяльності та звільнення персоналу; створення системи управління та мінімізації економічних ризиків; перевірка благонадійності компанії-контрагента тощо.

В цих умовах на вибір стратегії фінансової безпеки впливає ряд факторів і стратегія фінансової безпеки підприємства визначається цілями та завданнями загальної стратегії розвитку. Якщо підприємство націлене на інноваційний розвиток, то воно буде займатися залученням інвестицій, прагнути до максимальної прозорості фінансової звітності та дотримання фінансової

дисципліни. Якщо цілі лежать у площині тіньової економіки, то фінансова стратегія буде протилежною.

Таким чином, роль стратегії забезпечення фінансової безпеки у системі економічної безпеки підприємства полягає у забезпеченні безперервності господарської діяльності за рахунок запобігання неплатоспроможності та кризового фінансового стану впродовж періоду функціонування підприємства.

Стратегія фінансової безпеки підприємства, як невід'ємна частина стратегії його розвитку, виступає механізмом вирішення двох основних проблем, з якими стикається будь-яке підприємство, а саме: пошук оптимальної структури капіталу та побудова системи фінансового менеджменту. Значення оптимальної структури капіталу підприємства, що утворюється як збалансований грошовий потік від усіх видів діяльності, полягає у можливостях мінімізації ризиків фінансової незалежності.

При цьому слід зазначити, що складні умови розвитку фінансової сфери та забезпечення фінансової безпеки, зумовлені війною, спонукали керівництво багатьох підприємств до більш пильного аналізу можливих шляхів удосконалення системи фінансової безпеки: процес розробки напрямів удосконалення системи фінансової безпеки підприємства дозволяє максимально використовувати фінансові ресурси; необхідність внесення коригувань до системи забезпечення фінансової безпеки потребує комплексного аналізу недоліків у діяльності підприємств.

До напрямів підвищення фінансової безпеки можна запропонувати такі дії: провести коригування структури джерел фінансування у бік збільшення більш стабільних та скорочення найбільш короткострокових пасивів, а саме кредиторської заборгованості; зниження потреби у фінансових джерелах за рахунок позбавлення від незадіяних активів.

Список використаних джерел:

1 Піраміда потреб Абрагама Маслоу URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Піраміда_потреб (Дата звернення 02.11.2023).

2 Лисьонкова Н.М., Коковіхіна О.О., Бойко Д.І. Грошово-кредитна безпека як складова фінансової безпеки держави. Економіка і фінанси. №2. 2017 С. 11-18.

3 Єрмоленко О.А., Гречихін В.Р. Аналіз впливу внутрішніх та зовнішніх загроз на фінансову безпеку підприємства. Приазовський економічний вісник. Електронний науковий журнал. Запоріжжя. Класичний приватний університет. №5(10). 2018. 450 с. – С. 200-203.

ВАЖЛИВІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Єрмоленко О. К., викладач вищої категорії Харківський фаховий коледж технологій та дизайну

Основою інформаційно-аналітичного забезпечення в умовах воєнної економіки та повоєнного відновлення є інформація, тобто сукупність